

Rys archeologiczny

Stary Rynek w Częstochowie był obiektem zainteresowań archeologów już w l. 60. XX w. Artefakty pozyskane w trakcie tych prac znajdują się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego. W 2006 r. na płycie Starego Rynku zarysowało się zapadlisko odsłaniające strop komory piwnicznej, co stało się przyczynkiem do kontynuacji prac archeologicznych w l. 2007-2012, 2019-2020 prowadzonych przez mgr Iwonę Młodkowską-Przepiórowską. Badania archeologiczne objęły całą powierzchnię obecnego rynku. Odkryto relikty kilku ważnych obiektów, m.in. piwnice Ratusza, wagę miejską, kilka studni zabytkowych (dwie drewniane, kamienną oraz ceglana z przełomu XIX/XX w.), relikty kramów oraz szereg innych obiektów związanych z funkcjonowaniem tego bardzo ważnego dla miasta miejsca. Na płycie rynku znaleziono także ślady najstarszej zabudowy drewnianej. W trakcie wyżej opisanych badań odkryto w obrębie obiektów ok. 40 tysięcy zabytków ruchomych. Najciekawsze i najcenniejsze z nich zostaną zaprezentowane na wystawie.

Ekspozycja muzealna będzie miała za zadanie przybliżyć zwiedzającym historię dawnej Częstochowy, pierwszego Ratusza, jego roli i znaczenia w czasach jego funkcjonowania. Ratusz, wzniesiony w XVI wieku, spłonął na początku XIX w. Zakres chronologiczny ekspozycji obejmuje wskazany okres.

Po raz pierwszy zaprezentowane zostaną zabytki odkryte na terenie Starego Miasta oraz wyniki najnowszych badań nad problematyką układu przestrzennego tej części Częstochowy, w tym lokalizacji pierwszego miejskiego Ratusza. Odkrycia obiektów i zabytków ruchomych w kontekście uwarstwień kulturowych i w powiązaniu z przekazami historycznymi, źródłami kartograficznymi i ikonograficznymi, dały podstawę do postawienia hipotezy o ratuszowej funkcji odkrytego obiektu.

Na wystawie będą udostępnione artefakty pozyskane w trakcie badań na Starym Rynku, zarówno pochodzące z badań z l. 60., znajdujące się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego, jak również z badań z l. 2007-2012, oraz badań wykopaliskowych w l. 2011-2012 przy pobliskim zespole kościelno-klasztornym pw. św. Zygmunta. Kolejny cenny zespół zabytków przeznaczony do prezentacji na ekspozycji pochodzi z badań w 2015 r. przy remoncie ul. Nadrzecznej, gdzie dokonano odkrycia fundamentów kościoła pw. św. Barbary oraz cmentarza przykościelnego.

Wśród eksponatów znajdują się m.in.: zbiór ceramiki naczyniowej, wybór fragmentów kafli piecowych, fragmenty naczyń szklanych, skarb monet (95 szt.), zbiór dewocjonałów odkryty przy zmarłych, monety, wyroby metalowe (m.in. odważniki, grot włóczni, guziki, kłódki, klin, podkowa, ryngraf, plakietka z Matką Boską). Na wystawie umieszczona zostanie również odnaleziona w trakcie badań naszywka żydowska, znaleziona na Starym Rynku, który w czasie II wojny światowej znajdował się na terenie getta.

Ogólnie zaprezentowanych zostanie ponad 350 eksponatów pochodzących z badań archeologicznych prowadzonych na ww. stanowiskach.

Materiał ikonograficzny przedstawiony na ekspozycji, pochodzić będzie nie tylko ze zbiorów Muzeum Częstochowskiego, ale także z m.in.: Muzeum Narodowego w Warszawie (skan rysunku A. Lessera „Figura króla Kazimierza III Wielkiego z jego nagrobka”, skan rysunku A. Orłowskiego „Karczma w Częstochowie”); Muzeum Narodowego w Krakowie (skan sztychu według miedziorytu J.A. Gorczyzna „Oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów w 1655 r.”, skan rysunku J. Matejki „Władysław II Opolczyk”, skan sztychu według miedziorytu J. Bensheimera

„Obleżenie Jasnej Góry przez Szwedów w 1655 r. Co istotne, na sztychu Jana Aleksandra Górczyna można zobaczyć jedyne znane obecnie przedstawienie obiektu Ratusza udokumentowane w ikonografii.